

Selvitys- ja lausuntopyyntö kunnille palveluverkkoa koskien

Lausunnon antava kunta: Taipalsaari

- 1. Kunnan mahdollinen tarkentava selvitys EKHVA:n palveluverkkovalmistelussa (palveluverkkoanalyysi) esillä olleisiin toimitilatietoihin ja nykyisiä alueenne toimitiloja koskevat kehitysnäkymät ja -suunnitelmat vuosille 2024-2030 sekä kunnan näkökulmasta keskeiset alueelliset kehittämissuunnitelmat 2024-2030, jotka tulisi mielestänne ottaa huomioon EKHVA:n palveluverkkopäätöksenteossa ja -kehittämisessä.**

Palvelukonseptoinnin tarkastelu:

Palvelukonseptoinnissa hyvinvointiaseman palvelut muuttuisivat nykytilaan verrattuna rajusti. Alustavassa tarkastelussa sitä esitettiin keskikokoiseksi, mutta lopullisessa versiossa nykyisestä laajan palvelun toimipisteestä pieneksi palvelupisteeksi. Näyttää siltä, että maaseutukuntien hyvinvointiasemista muutos on laajin nimenomaan Taipalsaarella. Tämän perusteita ei ole selvityksessä avattu millään tavalla.

Tällä hetkellä hyvinvointiasemamme palvelut toimivat erinomaisesti ja palveluja käytetään laajalta alueelta, mm. Savitaipaleelta ja Lappeenrannasta. Tämä johtuu siitä, että hyvinvointiasema on ollut toimiva ja palveluja hyvin saatavilla. Taipalsaaren hyvinvointiasema on myös ollut houkutteleva työpaikka, jossa mm. lääkäreitä on saatu hyvin rekrytoitua.

Hyvinvointialueuudistuksen tarkoituksena oli vahvistaa perustason palveluita. Rajut palvelutason muutokset hyvinvointiasemilla eivät kyllä edistä tätä tavoitetta.

Taipalsaarella on n. 3 400 vapaa-ajan asuntoa, joissa lisääntyvässä määrin asutaan ympäri vuoden. Poikkeuksetta uudet vapaa-ajan asunnot ovat omakotitalostandardein rakennettuja. Tämä tarkoittaa palvelujen tarpeen kannalta sitä, että kunnan todellinen asukasluku on moninkertaisesti suurempi kuin ne väestötilaston 4 600 asukasta. Vapaa-ajan asukkaat pitäisi ottaa huomioon palvelukonseptoinnissa.

Taipalsaari on saaristoinen kunta, joka on muodostunut n. 700 saaresta. Tämä tarkoittaa normaalia pidempiä matkoja, julkisen liikenteen vähäisyyttä jne. Kulkeminen ja sen vaikeus, varsinkin ikäihmisten osalta, pitää ottaa huomioon palvelukonseptoinnissa. Nykyiseen hyvinvointiasemaan saavutettavuus on kohtuullisen hyvä.

Käytännössä tämä, että Taipalsaari muutetaan pieneksi terveysasemaksi tarkoittaa asiakkaiden kannalta mm. seuraavaa:

- akuutisti sairastuneet esim. ylähengitystieinfektiot, korvakipuiset lapset ja aikuiset, yskäpotilaat, infektoituneet haavat, allergiset reaktiot, vatsakipuiset, akuutin haavan saaneet, silmätulehdukset, astman pahenemisvaiheiset yms. eivät pääse arvioon eivätkä hoitoon terveysasemalle, vaan heidän tulee ohjautua asemille, joilla tehdään kiirevastaanottoa/päivystystä, eli käytännössä Lappeenrantaan. Kesäasukkaan ongenkoukkuakaan ei sormesta poisteta!
- Taipalsaarella on toiminut kiirevastaanotto/päivystys koko terveysaseman historian ajan ja oman kunnan potilaat ovat saaneet akuutteihin vaivoihin nopeasti apua. Myös Savitaipaleelta ohjautuu potilaita, koska lääkäritilanne on siellä huono ja kiirevastaanottoa ei ole.

Kiirevastaanottotoiminnan loppuminen käytännössä tarkoittaisi myös sitä, että lääkäreiden työ yksipuolistuisi ja lääkärit menettäisivät tuntuman päivystyspotilaiden hoitamiseen. Tämä työnkuvan yksipuolistuminen tarkoittaisi sitä, että ammattiosaamistaan ylläpitääkseen lääkärien ja sairaanhoitajien tulisi siirtyä muihin töihin. Tällä hetkellä lääkäritilanne on hyvä ja he ovat työhönsä motivoituneita ja haluavat työskennellä Taipalsaaren hyvinvointiasemalla. Monikaan lääkäri ei halua tehdä työnä vain nivelrikkopotilaita tai diabeetikoita, yms. kiireetöntä vastaanottotoimintaa, jota EKHVA nyt Taipalsaarelle tarjoaa. Sama tilanne sairaanhoitajien kohdalla. Tämä on se viesti, mitä hyvinvointiaseman henkilöstö on voimakkaasti tuonut esille.

- Digipalveluja tarjotaan, tämä on tulevaisuuden suuntaus kyllä, mutta Taipalsaarellakaan tämä ei ole ottanut tuulta purjeisiinsa. Vanhempi väestö ei ole löytänyt palvelujen pariin ohjauksesta huolimatta. Kaikkea ei voida myöskään tehdä etänä, vaan tarvitaan potilaan kliininen kohtaaminen ja tutkiminen. Siitä huolimatta digipalveluja tarvitaan ja niitä pitää edelleen kehittää muiden palvelujen tueksi ja täydennykseksi.
- Äitiys- ja lastenneuvola sekä perhesuunnitteluneuvola työhön suunniteltu resurssi, 1 pv/vk, on todella pieni, kun sitä arvioidaan Taipalsaarelaisten alle kouluikäisten lasten lukumäärän näkökulmasta. Syntyvyyskin on säilynyt melko hyvänä, vuonna 2022 syntyneitä lapsia 49. Kotona hoidossa olevia lapsia on myös melko paljon, eikä Lappeenrannan palveluiden käyttöä voi silloin perustella työssäkäynnillä.

Todettakoon, että asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä Taipalsaaren palveluihin, ja THL:n asiakastyytyväisyyskyselyssä Taipalsaaren terveysasema oli yksi Suomen parhaimpien asemien listalla. Pienellä henkilökunnalla on onnistuttu toimimaan kiitettävästi ja asiakkaan edun mukaisesti.

Hyvinvointiasemalta on saatu sellainen arvio, ettei kiirevastaanottotoiminnan loppuminen toisi todellisia säästöjä. Suora lainaus henkilöstön viestistä: ”*Toki EKKS:n päivystykseen joudutaan ohjaamaan potilaita viikottain, esim. sydäninfarktit, joita tulee suoraan ovesta sisään lähes viikoittain. Näiden ihmisten kohdalla, jotka tulevat ovesta sisään, ei pystytä jatkossa arvioimaan potilaan hoidon tarvetta, koska tällöin ei ole varattuna henkilöä, joka sen tekisi. Käytännössä meillä olisi terveysasema, josta ei saa apua kuin viikon tai kahden päästä. Huolestuttavaa.*”

Selvityksessä ei ole mainintaa opiskeluhuollon palveluista. Nämä palvelut ovat kuitenkin kuntatoimijan näkökulmasta erittäin tärkeitä, ja kansallisesti on määritelty suositukset oppilasmääristä ammattilaista kohden.

Toimitilatarkastelussa hyvinvointiaseman osalta todetaan, että vuodeosaston asemaa tullaan tarkastelemaan pitkällä aikavälillä. Suunnitelmissa on ollut vuodeosastohoidon keskittäminen. Tämä on varmasti hyvinvointialueen toiminnan ja talouden osalta järkevää. Kunnan kannalta on tärkeää, että näihin vuokrattaviin tiloihin saadaan korvaavaa toimintaa esim. ikäihmisten asumispalvelujen muodossa, joista hyvinvointialueella tulee olemaan kysyntää väestön ikääntyessä.

Sos.palvelukiinteistöjen kehitysinvestoinneissa ei ole tunnistettu Taipoloksen Miepä -palveluiden yksikköä, joka toimii siis entisen sairaalan tiloissa. Yksikön tiloissa on 30 asiakaspaikkaa. Hyvinvointialue ostaa nämä palvelut yksityiseltä palvelun tuottajalta. Asiakkaita tällä hetkellä 20. Tarkastelussa ei ole myöskään huomioitu samassa talossa toimivaa kotihoitoyksikköä.

Taipoliksessa (entinen sairaala) on kaiken kaikkiaan n. 6000 neliötä, joista osa on siis käytössä. Kunnassa joudumme tekemään pidemmän aikavälin tarkastelua koko kiinteistön käytön ja tarpeen suhteen. Tähän arviointiin toivotaan myös hyvinvointiaseman näkemystä, käyttäähän se jo tällä hetkellä tiloja palvelujensa tuottamiseen.

Etelä-Karjalassa on voimakkaasti otettu kantaa laajan päivystyssairaalan säilymiseksi. Tämä on erittäin hyvä ja tärkeä alueen edunvalvonta-asia ja,

kuten kannanotossa on sanottu, myös elinvoima-asia. Pienen kunnan hyvinvointiaseman toimivuus on myös paikkakunnan elinvoimalle tärkeä. Hyvin toimivia peruspalveluja ei kannata lähteä purkamaan ilman perusteellista selvitystä sen vaikutuksista. Arvioinnissa pitää ottaa huomioon terveystvaikutusten lisäksi myös sen vaikutus elinvoimaan ja talouteen.

Teknisen toimen toimitilatarkastelu:

Ekhvas:in käytössä olevia toimitiloja Taipalsaarella ovat:

- Hyvinvointiasema, jossa vuodeosasto
 - Taipale palvelutalo (kunnan konserniyhtiö)
 - Paloasema
- sekä Taipoliksessa (vanha sairaala)
- kotihoidon yksikkö
 - Ykköskoti (yksityinen Miepä -palvelukoti)

Hyvinvointiasema

Taipalsaaren kunnan hyvinvointiaseman tila on hyvä ja suurille investoinneille ei ole tarvetta. Suurin investointitarve kohdistuu vuodeosaston osalta jäähdytysjärjestelmän rakentamiseen. Palveluverkkoselvityksen perusteella on hyvin vaikea nähdä, että vuodeosaston jäähdytyksen rakentaminen olisi kunnan kannalta kannattava ja järkevä hanke, jos vuodeosaston toiminta suunnitellaan lopetettavaksi, kuten raportista se on ilmaistu.

Palveluverkkoselvityksen mukaan Taipalsaaren vuodeosaston lopetus tulee eteen tulevaisuudessa, kun vuodeosastojen toimintoja keskitetään suurempiin kohteisiin. Tässä vaiheessa olisi hyvä suunnitella tilalle muuta toimintaa esim. palveluasumista, jolle on selkeästi esitetty tulevaisuudessa kasvavaa tarvetta joka kunnassa. Hyvinvointiaseman välittömässä läheisyydessä on tehostetun palveluasumisen rakennus, joka on uudehko rakennus ja palvelee tällaista toimintaa vielä vuosia. Jos vuodeosaston lakkautus on edessä, olisi vapautuviin tiloihin suunniteltava ympäristöön sopivaa toimintaa.

Paloasema

Taipalsaaren kunnan paloasema on saneerauksen tarpeessa. Vaihtoehtona on tietysti myös uuden rakentaminen. Vanha paloasema on palvellut alueen pelastustoimea hyvin, mutta kiinteistö on vanha (rakennettu 1988) ja vaatisi täyden saneerauksen. Joko saneeraus tai uuden rakentaminen tulisi ottaa hyvin pian investointiohjelmiin mukaan. Taipalsaaren kunta on hyvin laajan alueen käsittävä kokonaisuus ja pelastustoimen hoitaminen pelkästään Lappeenrannasta käsin ei täytä säädöksiä, eikä palvelutasoa.

Taipolis (vanha sairaalarakennus)

Taipalsaaren kunnalla on omistuksessaan noin 6000 m² vanhaa sairaalatilaa, jotka olisivat käyttöönotettavissa esimerkiksi palveluasumiseen. Kohde vaatii saneerauksen, mutta hyvällä suunnittelulla ja pitkäjänteisellä toiminnan kehittämisellä kohteella olisi edellytykset toimia esim. yhteisöllisen ja palveluasumisen mahdollistajana. Tällä hetkellä kohteessa on jo kotihoidon toimisto, sekä kolmekymmenpaikkainen mielenterveyskuntoutujien asumispalveluyksikkö Ykköskoti, jota ylläpitää Mehiläinen Oy.

Yksityinen palveluntuottaja olisi halukas jatkamaan tiloissa ja jopa laajentamaan toimintaansa. Mutta mitkä ovat hyvinvointialueen suunnitelmat asiassa? Kertooko se jotain, ettei yksikköä ollut edes huomioitu selvityksessä? Mehiläinen on kunnalle merkittävä vuokranmaksaja ja mahdollistaa Taipoloksen kiinteistön ylläpitoa. Hyvinvointialueen suunnitelmat toiminnan osalta pitää saada myös kunnalle tiedoksi.

Suunnitelmat kotihoidon yksikön osalta ovat myös avoinna. Selvityksessä asiaa ei avata millään tavalla.

2. Millaisia uudenlaisia hyvinvointialueen palveluita koskevia palvelumalleja näkisitte tarkoituksenmukaiseksi toteuttaa tai kehittää alueellanne korvaamaan ja täydentämään perinteisiä ja nykyisellään olemassa olevia palvelumalleja, esimerkiksi liikkuvat palvelut, digitaaliset palvelut, pop-up-palvelut, yhteispalvelupisteet eri toimijoiden (3. sektori, kaupunki, Kela,

apteekit, yritykset, jne.) kesken? Entä mitä sote-sektorin alueellisia yhteistyömahdollisuuksia näette kuntien kesken, jotta alueelliset palvelut olisivat turvattuja?

Digitaalisten palvelujen edelleen kehittäminen, liikkuvien palvelujen kehittäminen.

Raportissa on hyvin kuvattu tulevaisuuden palvelujen verkostoa (useat palvelutyypit).

Taipalsaaren hyvinvointiasemalla käy Savitaipaleelta asiakkaita jo nyt. Tämä on hyvä ottaa konseptoinnissa huomioon. Taipalsaaren hyvinvointiasema voi tarjota jatkossakin palveluja kohtuu matkan päässä myös Savitaipaleen asukkaille. Myös Lappeenrannan Voisalmen ja Kivisalmen lähiöiden asukkaat käyttävät hyvinvointiasemamme palveluja nyt ja toivon mukaan jatkossakin.

Kouluaikoina julkinen liikenne mahdollistaa sujuvan palvelujen käytön hyvinvointiasemallamme Lappeenrannan suunnasta. Koulujen loma-aikoina julkinen liikenne vähenee ja taipalsaarelaisten kulkeminen Lappeenrantaan vaikeutuu huomattavasti.

3. Muut näkökulmat, joita toivotte, että EKHVA:n palveluverkkopäätöksenteossa tulee ottaa huomioon?

Kunnassa on aloitettu uuden asuntopoliittisen ohjelman laadinta, joka ottaa huomioon ja ohjaa pitkän aikavälin asumistarpeita. Tämän ohjelman tekoon toivotaan Hyvinvointialueen edustajan osallistuvan.

Toimitilojen osalta on syytä huomioida, ettei hyvinvointiaseman toimintojen supistaminen tuo hyvinvointialueelle säästöjä. Eikä kunta toisaalta voi vuokrata tiloja muuhun käyttöön.

4. Nimetkää kuntanne vastuuviranhaltijoista ensisijainen EKHVA-palveluverkkoratkaisuvalmistelun yhteyshenkilö sekä hänelle varahenkilö ja heidän yhteystietonsa (sähköposti/puhelinnumero).

Kari Kuuramaa, kunnanjohtaja
kari.kuuramaa@taipalsaari.fi, puh. 040 1417758.

Varalla
Tuomas Yliruka, hallintojohtaja
Tuomas.yliruka@taipalsaari.fi